

S2015/06451/JAM

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet *Mål och myndighet – En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86)*

Piteå kommun har tillsammans med Norrbottens läns landsting och Kommunförbundet i Norrbotten valt att lämna ett gemensamt yttrande på betänkandet *Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken SOU 2015:86*

Ärendebeskrivning

Jämställdhetsutredningen har haft i uppdrag att analysera och följa upp utvecklingen av jämställdhet mellan kvinnor och män under den senaste tioårsperioden. I uppdraget ingick även att analysera och bedöma hur effektivt jämställdhetspolitiken samt regeringens särskilda jämställdhetssatsning genomförts.

Utredningens viktigaste förslag är inrättandet av en ny jämställdhetsmyndighet, fastställande av nya jämställdhetspolitiska delmål för hälsa och utbildning samt att jämställdhetsuppdraget tydligare ska ingå i de statliga myndigheternas instruktioner.

Svar ska vara socialdepartementet tillhanda 2 februari 2016.

Yttrande

Jämställdhetsutredningen har remitterat betänkandet *Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken SOU 2015:86* till kommuner och organisationer i landet och länet. Den politiska ledningsgruppen för ett jämställt Norrbotten har tillsammans med ett antal aktörer i länet valt att lämna ett gemensamt yttrande på betänkandet.

Utvecklingen av jämställdheten de senaste tio åren

Norrbottens aktörer som ställer sig bakom yttrandet delar utredningens analys av hur jämställdhetspolitiken har genomförts under de senaste tio åren och ser likvärdiga resultat av jämställdhetsarbetet även i Norrbotten. I likhet med den analys som presenteras i utredningen kan vi i Norrbotten se vissa områden där det går framåt, vissa områden som står still och andra områden där det går bakåt. I Norrbotten har minskade skillnader i lön minskat och fler kvinnor har tagit plats på ledande positioner, men bara inom vissa sektorer. Inom området mäns våld mot kvinnor har en struktur och samordning inrättats som genererat förbättrad information både till de utsatta och till våldsutövarna. Samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, polismyndighet och länsstyrelse har också förstärkts.

I Norrbotten finns dock fortfarande jämställdhetsklyftor mellan kvinnor och män med olika inkomster och utbildningsbakgrund, men även noterbara skillnader mellan inrikes- och utrikesfödda. Det finns även strukturella utmaningar rörande välmående mellan tjejer och killar. I länet ses också skevheter när det gäller heltider, sjukskrivningar samt det delade ansvaret för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Norrbottniska män tar långsamt ett större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet, men det är fortfarande stora skillnader i uttag av föräldraledighetsdagar och uttag av vård av barn (VAB). Snäva och begränsande normer för barn och unga genererar ohälsa av olika slag för tjejer och killar samt för dem som inte identifierar sig inom ramen för kön. Generellt sett går utvecklingen mot ett jämställt samhälle långsamt.

Utgångspunkter för jämställdhetspolitiken

Norrbottnens aktörer samtycker med utredningens förslag om att stärka både intersektionalitet och livscykelperspektivet. Det vore förtjänstfullt om det konkretiserades ytterligare på vilket sätt dessa perspektiv ska få plats i alla delar av jämställdhetspolitiken.

Det är bra att de statliga myndigheterna får ett tydligare uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering och att det uppdraget beskrivs utifrån varje myndighets verksamhet. Till de myndigheter som har lokala och regionala verksamheter bör dock uppdragen kompletteras med ett lokalt och regionalt perspektiv.

En förstärkning i direktiven kring könsuppdelad statistik vad gäller icke-officiell statistik ökar också förutsättningarna för att få syn på ojämställdhet inom fler områden.

Samordna insatser inom jämställdhetspolitiken

I Norrbotten har landstinget och samtliga länets kommuner undertecknat den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Ett strukturerat och systematiskt samarbete mellan flera aktörer i länet har initierats och för att ytterligare stötta och driva arbetet framåt har en politisk ledningsgrupp mellan Kommunförbundet Norrbotten och Norrbottens läns landsting tillsatts. Utöver detta samverkar Luleå Tekniska Universitet, Norrbottens läns landsting, Länsstyrelsen i Norrbotten, Kommunförbundet Norrbotten tillsammans med näringslivet för arrangerandet av den regionala dagen för jämställdhet samt stiftandet av det regionala jämställdhetspriset på 100 000 kr.

Jämställdhet i regionerna

Jämställdhet är ett kunskapsområde och det krävs mer än generell kunskap inom området för att kunna stötta regionen på ett samordnande och utvecklande sätt. Erfarenheten visar att när en specifik resurs tas bort, som utredningen föreslår gällande dagens sakkunniga vid länsstyrelserna, riskerar sakområdet att minska i betydelse. Norrbottens aktörer anser därför att det ska finnas en statligt finansierad sakkunnig i jämställdhet i regionerna.

Jämställdhetsmyndighet

Vidare saknar Norrbottens aktörer ett samlat nationellt stöd och samlade nationella insatser inom området jämställdhet. Vi uppfattar att det på nationell nivå finns för många aktörer med både lika och olika ansvarsuppgifter. Norrbottens aktörer ser behovet av en samordnande nationell instans som tjänstemän och nyckelpersoner kan vända sig till för stöd till kunskap och evidens, analys, utveckling och samordning.

Utredningens förslag till mål

Norrbottnens aktörer delar utredningens förslag att jämställdhetsintegrering som strategi ska ligga fast samt att det övergripande målet *kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv* bibehålls. Norrbottens aktörer delar också utredningens förslag gällande de två nya delmålen *utbildning och hälsa* respektive *vård och omsorg*.

Däremot avvisas förslaget om att föra samman delmålet *delat ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet* i delmålet *ekonomisk jämställdhet*. Korrelationen mellan delmålen är viktig, men alla delmål berör och påverkar varandra. Risken med att delmålet *delat ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet* ingår i det föreslagna andra delmålet är att frågan får en mer marginaliserad funktion än vad som är fallet idag. Delmålet *delat ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet* är av avgörande vikt för ett långsiktigt mål för ett jämställt samhälle och behöver därav utgöra ett eget delmål.

Norrbottnens aktörer som gemensamt svarar på detta betänkande föreslår därför att följande sex delmål införs:

Delmål 1

En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer.

Kommentar till mål:

Den nya formuleringen av målet, som handlar om att kunna forma beslutsfattandet i alla samhällets sektorer, syftar till att bredda målet till att inte gälla bara politik och ledning av organisationer utan till att även omfatta civila samhället, företag och medier. Barn och ungdomar påverkas idag i hög grad av både den bild som förmedlas via medier samt av de normer och värderingar som ges genom idrottens organisationer och andra delar av det civila samhället. Därför föreslås delmålet inkludera även flickor och pojkar. Detta sammanfaller både med syftet att bredda målet och att föra in fler intersektionella perspektiv i arbetet med jämställdhet, där ålder är en del av det intersektionella perspektivet.

Delmål 2

Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Delmål 3

Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller livslångt lärande och personlig utveckling.

Delmål 4

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Kommentar till mål:

Bakgrundstexterna till detta mål bör innefatta en problematisering kring hur maskulinitetsnormer och våldsutövande hör ihop och vilka konsekvenser det får för kvinnor och män som blir utsatta för våld av andra män. Även våldsutövande i samkönade relationer bör belysas. För att beskriva den komplexa bild som hör ihop med maskulinitet och våld bör de slutsatser som tas upp i utredningen "Män och jämställdhet" (SOU 2014:6) beaktas.

Delmål 5

Jämställd hälsa, vård och omsorg. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller hälsa, vård och omsorg livet ut.

Delmål 6

Delat ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ha samma möjlighet att ge och få omsorg utan att underordnas. Det obetalda hemanarbetet ska delas lika.

Piteå kommun

Peter Roslund
Kommunstyrelsens ordförande